

На черговому засіданні Президії НАН України 8 червня 2011 року члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили доповідь директора Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України академіка НАН України Ю.А.Левенця «Еволюція політичної влади в Україні».

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, директор Інституту соціології НАН України академік НАН України В.М.Ворона, представник Президента України у Верховній Раді України, народний депутат України кандидат політичних наук Ю.Р.Мірошніченко, заступник директора Інституту держави і права ім.В.М.Корецького НАН України доктор політичних наук В.П.Горбатенко, заступник директора Інституту законодавства Верховної Ради України, член-кореспондент Національної академії правових наук України О.В.Зайчук, академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України академік НАН України О.С.Онищенко.

Президія НАН України відзначила, що у доповіді і виступах у її обговоренні було порушено важливу проблему дослідження принципів та алгоритмів функціонування політичної влади в Україні.

Це питання має вагоме значення в контексті розбудови ефективної системи державного управління, спрямованої на забезпечення інтересів українського суспільства. Просування України задекларованим шляхом до демократичної, правової, соціальної держави прямо залежить від рівня ефективності структури політичного керівництва, ступеня консолідованості влади, вироблення оптимальних моделей відносин між її гілками.

Дослідження проблем модернізації та демократизації політичної системи України належить до пріоритетних напрямів діяльності Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України. На цьому шляху Секцією та її профільними установами, в першу чергу Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України, досягнуто вагомих теоретичних і прикладних результатів, що відображені в низці фундаментальних видань та у ґрунтовних аналітичних матеріалах, підготовлених для органів державної влади.

Водночас було констатовано, що висновки та рекомендації академічної політичної науки далеко не завжди враховуються владними колами при прийнятті управлінських рішень. Це ставить на порядок денний питання щодо активізації зусиль академічних установ соціогуманітарного профілю із наукового супроводу модернізаційних перетворень політичної системи України. Науковці Академії мають більш ефективно доносити до влади сконцентроване політологічне знання, яке може бути корисним для вдосконалення характеру політичної влади та оптимізації процесу її здійснення політичними інститутами. При цьому академічна наука має працювати на випередження, тобто вчасно

виявляти тенденції політичного розвитку, повідомляти про них органи державної влади, пропонувати прогностичні моделі вірогідних суспільно-політичних ситуацій.

Фахівці НАН України спроможні повною мірою реалізувати значний дослідницький потенціал у питаннях вивчення політичної влади і вдосконалення взаємодії академічної науки з вітчизняними владними інститутами.

***

Далі учасники засідання заслухали наукові повідомлення молодих учених НАН України:

– старшого наукового співробітника Інституту кібернетики ім.В.М.Глушкова НАН України кандидата технічних наук І.Б.Галелюки на тему: «Інформаційні технології для проектування комп'ютерних приладів діагностики стану біологічних об'єктів»;

– старшого наукового співробітника Інституту гідромеханіки НАН України кандидата технічних наук А.В.Воскобійника на тему: «Формування вихрових структур з метою керування примежовим шаром»;

– наукового співробітника Інституту соціології НАН України кандидата соціологічних наук А.О.Зоткіна на тему: «Інститут регіональної державної влади в Україні: соціологічний аналіз».

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, заступник директора Фізико-механічного інституту ім.Г.В.Карпенка НАН України академік НАН України З.Т.Назарчук, віце-президент НАН України академік НАН України А.Г.Наумовець, академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України академік НАН України О.С.Онищенко.

Згідно з Порядком конкурсного відбору молодих учених НАН України для виступів на засіданнях Президії НАН України та надання цільового фінансування з метою підтримки їх наукових досліджень було прийнято рішення схвалити результати наукових досліджень, викладених у наукових повідомленнях молодих учених Інституту кібернетики ім.В.М.Глушкова НАН України, Інституту гідромеханіки НАН України, Інституту соціології НАН України, та доручити Комісії по роботі з науковою молоддю НАН України разом із Науково-організаційним відділом Президії НАН України врахувати результати розгляду наукових повідомлень при підготовці проекту постанови Президії НАН України «Про відкриття у 2011 році додаткових відомчих тем для молодих учених-доповідачів», а також передбачити додаткові кошти на ці теми.

***

Учасники засідання заслухали та обговорили доповідь завідувача відділу Інституту геохімії навколишнього середовища НАН України та МНС України

доктора геологічних наук В.В.Доліна «Стан та перспективи досліджень тритієвого забруднення біосфери».

У виступах академіка НАН України Б.Є.Патона, директора Інституту геохімії навколишнього середовища НАН України та МНС України академіка НАН України Е.В.Соботовича, директора Київського державного спеціалізованого комбінату Українського державного об'єднання «Радон» кандидата технічних наук П.О.Корчагіна, академіка-секретаря Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України, генерального директора Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» НАН України академіка НАН України І.М.Неклюдова було підкреслено, що у світлі останніх подій на японських атомних електростанціях ключовою проблемою розвитку ядерної енергетики є подальше підвищення рівня безпеки експлуатації атомних електростанцій та виключення можливих шляхів витоку з них радіоактивних елементів.

У зв'язку з цим зазначалось, що контроль за радіоактивними ізотопами легких елементів у біосфері є все ще недостатнім. Це насамперед стосується тритію, викиди якого майже не підлягають очищенню. Згідно з висновками російських фахівців, які досліджували техногенний вплив Виробничого об'єднання «Маяк», тритій слід розглядати як радіонуклід, який дає найбільший внесок до ефективних доз опромінення населення.

Тому тритієва проблема потребує постійної уваги і проведення наукових досліджень. При цьому треба враховувати, що при переході в подальшому на використання реакторів наступних поколінь та у разі можливого розвитку термоядерної енергетики суттєво (на декілька порядків) збільшиться напруження тритію.

Проблема тритієвого забруднення є глобальною, тому зараз налагоджується співпраця провідних ядерних держав світу з питань безпеки атомної енергетики майбутнього. Важливим аспектом цього питання є іммобілізація тритію у ставах-охолоджувачах АЕС та технологічних водоймах заводів з переробки відпрацьованого ядерного палива, а також поводження з тритієвими відходами.

Дослідження особливостей тритієвого забруднення в Україні виконуються не тільки в Інституті геохімії навколишнього середовища НАН України та МНС України, але й в деяких інших установах, зокрема в інститутах ядерних досліджень, проблем безпеки АЕС, колоїдної хімії та хімії води ім.А.В.Думанського, Науково-інженерному центрі радіогідроекологічних полігонних досліджень НАН України, Інституті гігієни та медичної екології ім.О.М.Марзєєва АМН України, Державному спеціалізованому науково-виробничому підприємстві «Чорнобильський радіоекологічний центр» МНС України.

На основі отриманих даних цими установами розробляються методи моніторингу тритію й локалізації тритієвого забруднення для потреб діючих і

перспективних реакторів майбутнього та облаштування сховищ радіоактивних відходів.

Президія НАН України доручила Відділенню ядерної фізики і енергетики НАН України у співпраці з науковими установами відділень наук про Землю; хімії; загальної біології; біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України, установ Національної академії медичних наук України, міністерств надзвичайних ситуацій, енергетики та вугільної промисловості забезпечити координацію досліджень з тритієвої проблеми. Важливим заходом цього має стати розробка пропозицій щодо включення тритієвої складової до системи державного моніторингу навколишнього природного середовища України.

***

Крім того, Президія НАН України прийняла рішення про присвоєння звання «Почесний доктор Національної академії наук України» норвезькому вченому-астроному і радіоастроному Брекке Асгеіру; було заслухано інформацію про участь НАН України у створенні науково-популярних книг для школярів за проектом Видавництва «Грані-Т»; про схвалення проекту Концепції Державної науково-технічної програми «Біофортифікація та функціональні продукти на основі рослинної сировини на 2012–2016 роки»; також було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України